

на її основі вживати необхідних заходів, спрямованих на забезпечення позитивної динаміки у використанні елементів продуктивних сил або факторів матеріального виробництва. Тим самим забезпечується комплексний характер у формуванні та реалізації економічної безпеки підприємства.

Доцільно узагальнити головні проблеми та перспективи молочної галузі України. Серед основних проблем можна назвати такі: низький рівень технологічного оснащення молокозаводів, застаріле обладнання; нерозвиненість ринкової інфраструктури; невисокий рівень забезпеченості сировиною та завантаженості потужностей; невисоку якість кінцевої продукції підприємств молочної промисловості; обмеженість можливості широкої диференціації асортименту через низьку якість сировини; зниження купівельної спроможності населення сільських районів.

Встановлено, що молочна промисловість України забезпечена обладнанням, устаткуванням і новою технікою лише на 30–40%. Це зумовлено практично повною відсутністю в Україні підприємств, які б випускали сучасне обладнання та устаткування для молокопереробної промисловості [1].

Для аналізу існуючих небезпек, загроз та можливостей обраних підприємств доцільним буде систематизувати основні ринкові характеристики визначених галузей харчової промисловості (табл. 5).

Висновки

Отже, на основі дослідження стану галузі, а також аналізу основних показників діяльності підприємств, особливостей їх діяльності виокремлено загрози та можливості молокопереробної промисловості, що, своєю чергою, безпосередньо відбивається на стані економічної безпеки підприємств.

Список використаних джерел

1. Буркинський Б.В. Шляхи модернізаційного забезпечення розвитку ринку молока в Україні / Б.В. Буркинський, О.І. Лайко, І.В. Агінська, О.В. Островар // Економічні інновації. – 2012. – №47. – С. 38–52.
2. Виробництво основних видів продукції тваринництва за регіонами. Держкомстат України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/sg/sg_reg/vop/vop_u/arh_vop2011.html

3. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні / За ред. П.Т. Саблука і В.І. Бойка. – К.: ННЦ ІАЕ, – 2005. – 340 с.

4. Іванова Л.С. Стан та розвиток ринку молока і молокопродуктів після вступу України до СОТ [Електрон. ресурс] / Л.С. Іванова. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=137>

5. Кудлай В.Г. Розвиток ринку молока і молочних продуктів в Україні / В.Г. Кудлай // Економіка АПК. – 2003. – №9. – С. 97–102.

6. Лакішик О.В. Формування пропозиції на ринку молока і молочних продуктів / О.В. Лакішик // Економіка АПК. – 2008. – №10. – С. 125–128.

7. Мировой молочный рынок в 2010–2011 годах. [Електрон. ресурс] / Е. Смирнов, к.т.н., експерт-аналитик РСГМО – Режим доступу: http://www.dairyunion.ru/files/news/2012/World_dairy_market.pdf

8. Митрофанов А. А. Экономическая безопасность коммерческих предприятий и деловая разведка [Електрон. ресурс] / А.А. Митрофанов. – Режим доступу: <http://www.bre.ru/security/22843.html>.

9. Оптові ринки. Ціни на масло, сир та сухе молоко. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/eu/249/>

10. Прогноз закупівельних цін на молоко (жовтень) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/milkforecast/6/>

11. Статистичний щорічник України за 2012 рік / [відп. за вип. О.Е. Остапчук]. – К.: Держ. служ. статистики України, 2013. – 552 с.

12. Сучасний стан справ в кондитерській галузі України. [Електрон. ресурс] // Діловий Вісник Торгово-промислової палати України №8 (219) 2012. – Режим доступу: http://ukrkondprom.com.ua/stan_sprav_v_kond_galuzi/

13. Тарануха Ю.В. Предприятие и предпринимательство в трансформируемой экономике / Тарануха Ю.В. – М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2003. – 368 с.

14. Фінансова звітність підприємств 2007–2011. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: www.smida.gov.ua

15. Чабан Г.В. Молочна промисловість: стан, проблеми і перспективи / Г.В. Чабан // Економіка АПК. – 2003. – №5. – С. 51–56.

16. Шаповал О. Корів менше – молока більше [Електрон. ресурс] / О. Шаповал. – Режим доступу: http://a7d.com.ua/2007/12/10/korv_menshe__moloka_blshe.html

17. Rabobank: стан молочної галузі в третьому кварталі 2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info/uk/news/4986/>

*О.В. ПОПОВИЧ,
к.е.н., доцент, Національний авіаційний університет,
Л.М. АРЕНДАР,
Національний авіаційний університет*

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні

Бухгалтерський облік є складною системою – сукупністю елементів методу обліку, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле, які надають інформацію про стан і рух активів, капіталу і зобов'язань, про характер і результати господарювання в єдиному грошовому вимірнику.

Ключові слова: бухгалтер, бухгалтерський облік, активи, капітал, зобов'язання.

*О.В. ПОПОВИЧ,
к.э.н., доцент, Национальный авиационный университет,
Л.М. АРЕНДАР,
Национальный авиационный университет*

Современное состояние бухгалтерского учета в Украине

Бухгалтерский учет является сложной системой – совокупностью элементов метода учета, связанных между собой и объединенных в единое целое, которые предоставляют информацию о состоянии и движении активов, капитала и

обязательств о характере и результатах хозяйствования в едином денежном измерителе.

Ключевые слова: бухгалтер, бухгалтерский учет, активы, капитал, обязательства.

O.V. POPOVYCH,
Ph.D., Associate Professor, National Aviation University,
L.N. ARENDAR,
National Aviation University

Current status of accounting in Ukraine

Accounting is a complex system a set of elements of the method of accounting, interconnected and combined into a single unit, providing information on the status and movement of assets, equity and liabilities, the nature and results of the entities in the same units of measurement.

Keywords: accountant, accountancy.

Постановка проблеми. Система бухгалтерського обліку призначена для спостереження, вимірювання, реєстрації фактів господарської діяльності. Господарська діяльність здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів, а також з метою одержання прибутку. Для забезпечення користувачів інформацією про господарську діяльність слід безперервно вести бухгалтерський облік із дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

Минуло більше п'яти років, як в Україні розпочалося реформування національної системи бухгалтерського обліку, приведення її у відповідність до вимог ринкової економіки та Міжнародних стандартів обліку. За цей час відбулися суттєві зміни у системі бухгалтерського обліку. Розгляд сучасних особливостей обліку є дуже важливим для формування перспективних напрямів його розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку означає перехід до вивчення сучасних теорій. Це вимагає перегляду таких категорій, як предмет і метод бухгалтерського обліку. Предмет будь-якої науки або діяльності невпинно змінюється. Тому уявлення, які були доречними або слухними вчора, уже сьогодні можуть стати неактуальними. Це ж стосується і методів обліку, які в умовах сучасних інформаційних технологій стають різноманітнішими та ефективнішими.

Мета статті полягає в дослідженні сучасних особливостей бухгалтерського обліку в Україні та визначенні перспективних напрямів його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Особливістю сучасного етапу розвитку бухгалтерського обліку в Україні є існування фінансового і податкового обліку одночасно. Сьогодні існування двох паралельних систем обліку обумовлюється тим, що фінансовий і податковий облік мають різні цілі. Фінансовий облік має на меті надання достовірної інформації про фінансовий стан підприємства для потенційного інвестора, а податковий облік виконує фіскальні і регуляторні функції. Ведення податкового обліку ускладнюється постійними змінами податкового законодавства. Крім того, він приносить додаткові витрати підприємству.

Також слід зазначити, що сьогодні фінансовий облік відходить на друге місце після податкового обліку і належним чином не ведеться. На більшості підприємств узагалі спостерігається тенденція перетворення фінансового обліку в податковий. Основна увага приділяється облікові доходів і витрат для обчислення суми податків.

На наш погляд, сьогодні гостро назріла необхідність максимального наближення показників податкового обліку до

системи фінансового обліку. Система подвійного обліку є обтяжливою як на рівні підприємств, так і на рівні держави. Так, для підприємств – платників податків це додаткові витрати. Для держави існування такої системи перешкоджає в питаннях прогнозування доходної частини бюджету, оскільки плани економічного розвитку економіки використовують статистичну інформацію і не можуть використовувати податкову звітність як таку, що надає звітність не повного кола господарських суб'єктів, а лише платників податків.

Для цього необхідно вести єдиний бухгалтерський облік, який би повністю відображав вимоги податкових органів. Складання податкової звітності має базуватися виходячи з даних фінансової звітності. А для цього необхідна єдина методологія формування доходів та витрат як в податковому, так і в бухгалтерському обліку [8].

Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99 №996–XIV [1] організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника або уповноваженого органу (посадової особи). Зокрема, стаття 8 цього закону визначає, що однією зі складових організації бухгалтерського обліку підприємства є облікова політика, яка являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Від правильності її розробки на підставі закону та положень (стандартів) бухгалтерського обліку залежить своєчасність, точність, об'єктивність даних обліку та неупередженість звітних даних, необхідних внутрішнім і зовнішнім користувачам.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємствах України регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1] з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології обробки облікових даних і базується на основних принципах, передбачених цим законом. Крім того, при веденні обліку бухгалтери спираються на чинні закони України, П(С)БУ, затверджені Міністерством фінансів України, нормативні акти, затверджені Міністерством промисловості та службою статистики України.

Виступаючи ланкою зв'язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення, бухгалтерський облік: по-перше, вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; по-друге, виконує обробку даних та інтерпретує їх таким чином, щоб вони набули практичної корисності; по-третє, передає у вигляді звітів інформацію тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень.

Вагомий внесок у процесі дослідження сучасного стану і тенденцій розвитку бухгалтерського обліку в Україні внесли такі авторитетні вітчизняні учені, як М.Т. Білуха, В.І. Валуєв, З.В. Гуцайлюк, З.В. Задорожний, Я.Д. Крупка, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, С.І. Шкарабан та ін. [9].

Можна виділити такі елементи системи бухгалтерського обліку: носії інформації у вигляді документів, рахунки, подвійний запис, оцінювання господарських фактів, калькуляція, інвентаризація, бухгалтерський баланс, звітність, реєстри, форми обліку, спосіб обробки інформації.

Міжнародний бухгалтерський облік, на відміну від вітчизняного, протягом багатьох років обслуговує іншу господарську систему, зокрема ринкову. А в ринковій економіці діяльність підприємств спрямована на отримання прибутку та збагачення власників підприємств, тому і ведення бухгалтерського обліку здійснюється насамперед в інтересах власників підприємств.

Упродовж 2010–2013 років відбулися суттєві зміни у системі бухгалтерського обліку в Україні щодо її гармонізації з міжнародними стандартами. Проте застосування міжнародних стандартів фінансової звітності не є метою реформування бухгалтерського обліку, а скоріше інструментом забезпечення потреб користувачів в якісній інформації, що дає правдиву картину фінансового стану і результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Сучасний бухгалтерський облік в Україні має ряд особливостей порівняно з традиційною практикою облікових записів та їх систематизації [2]:

1. На організацію обліку на підприємстві значно впливають умови зовнішньоекономічного середовища.

2. Чітко визначається тенденція ведення обліку і складання звітності в прогностичних цілях.

3. Бухгалтерська інформація в сучасному виробництві відіграє важливу організуючу роль і тому може реєструватися як реальна цінність (нематеріальний актив, ноу-хау). Однак такою вона стає не автоматично, а в результаті пристосування її до потреб конкретних користувачів облікової інформації.

4. В Україні на сьогодні бухгалтерський облік спрямований на дотримання норм податкового законодавства.

У сучасних умовах в Україні необхідно організувати нову систему бухгалтерського обліку. Це дасть можливість:

- своєчасно надавати докладну, достовірну і змістовну інформацію і внутрішнім, і зовнішнім її користувачам;
- здійснювати докладний і повний облік усіх операцій;
- забезпечити єдність підходів до ведення бухгалтерського обліку.

Таким чином, в області організації і регулювання бухгалтерського і податкового обліку в нашій країні склалося положення, що вимагає усунення ряду недоліків. У цілях приведення національної системи бухгалтерського обліку у відповідність з вимогами ринкової економіки і міжнародних стандартів фінансової звітності реформу слід проводити по таких основних напрямках:

– вдосконалення нормативно-правового регулювання. Мета нормативного регулювання бухгалтерського обліку полягає в забезпеченні доступу всіх зацікавлених користувачів до інформації про діяльність господарюючих суб'єктів. При цьому необхідно забезпечити несуперечність націо-

нальної системи бухгалтерського обліку загальноувизнаним в світі підходам, сформувати модель співіснування і взаємодії системи оподаткування і системи бухгалтерського обліку. Необхідно ввести процедури коректування бухгалтерської звітності у зв'язку з інфляцією, переглянути допустимі способи оцінки майна і зобов'язань, створити механізми забезпечення відвертості бухгалтерської звітності. Дані процедури передбачені Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, проте на практиці застосовуються досить рідко;

– вдосконалення методичного і кадрового забезпечення. У сучасних умовах бухгалтер повинен з «лічильника», що фіксує факти фінансово-господарської діяльності і що підраховує її підсумки, перетворитися на аналітика, брати участь в управлінні фінансами підприємства, доводити до зведення керівника очікувані фінансові наслідки по майбутніх договорах, рекомендувати шляхи поліпшення фінансового стану підприємства. Для цього необхідно провести відповідні зміни в роботі з підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в області бухгалтерського обліку. Потрібне розширення і поліпшення якості підготовки кадрів в установах середньої спеціальної і вищої освіти, де реалізуються довгострокові програми, а також створення системи професійної прискореної освіти, яка могла б забезпечувати короткострокові програми підготовки і перепідготовки бухгалтерів. У даному напрямі можлива організація представницьких професійних об'єднань, на базі яких можна було б сформувати систему професійної атестації бухгалтерів і аудиторів, розробити норми професійної етики, організувати суспільний контроль за професійною діяльністю [3].

Для нормального функціонування в будь-якій структурі ринкової економіки необхідно, щоб учасники, приймаючи рішення, мали правдиву і об'єктивну інформацію про майно, грошовий та фінансовий стан, результати роботи (прибуток, доход або збитки), а також про систему їхнього формування. Таку інформацію надає система обліку. Але ця інформація має бути зрозумілою не лише тій людині, яка її збрала, а й іншим: потенційним інвесторам та податковим органам. Для цього використовуються стандарти бухгалтерського обліку, а оскільки Україна працює на світовому ринку, вона має відносини із закордонними інвесторами та партнерами, а отже є необхідність в тому, щоб вони теж могли «прочитати» цю інформацію.

Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є:

- перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку;
- диференціація вимог до фінансової звітності;
- відмова від уніфікації обліку та звітності;
- безперервна професійна освіта;
- активна позиція бухгалтерської спільноти;
- формування сучасної парадигми обліку та звітності.

Недоліки в організації бухгалтерського обліку зумовлюють затримку в поданні звітної інформації, помітно знижують її якість. Наявність великих розривів у часі між моментом отримання бухгалтерської інформації і моментом її використання перешкоджає підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Недоліки в організації бухгалтерського обліку створюють умови для розкрадання майна та інших зловживань, збільшення витрат на утримання облікового персоналу.

Не можна не погодитись з думкою проф. Ф. Бутинця про те, що сьогодні бухгалтерський облік зорієнтований на впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, які нічого не дають господарю, окрім плутанини в обліку його майна та фінансових результатів [6]. Облік не служить власнику суб'єкта господарювання, тобто не дає гарантії збереження його майна, не надає щоденно необхідної інформації для управління. В таких умовах бухгалтерія зводиться до механічного складання фінансової звітності.

Основним недоліками національних положень (стандартів) обліку є те, що вони не охоплюють усі Міжнародні стандарти фінансової звітності, не передбачають чітких методів обліку, встановлюють жорсткі форми фінансової звітності, дуже стислі за обсягом і не містять пояснень щодо застосування окремих їх норм [7]. Крім того, національні положення обліку, які розробляються, потребують удосконалення окремих положень, що стосуються власника.

Сучасний етап розвитку обліку передбачає теоретичне обґрунтування нових підходів до застосування існуючих облікових знань. Найбільш важливою проблемою є узагальнення існуючих знань і приведення їх в систему. Подальший розвиток бухгалтерського обліку має відбуватися в напрямі постійного перегляду і удосконалення теоретичних основ обліку з урахуванням найкращих наукових здобутків представників різних національних шкіл обліку.

Розвиток практики бухгалтерського обліку вимагає наукової розробки його теорії із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій. Сьогодні розвиток бухгалтерського обліку відбувається в умовах постійного застосування комп'ютерних технологій. Вважаємо, що особливу увагу слід звернути на використання комп'ютерних технологій в оперативному обліку.

Таким чином, раціональна організація бухгалтерського обліку має істотне значення для задоволення потреб управлінського персоналу в інформації, яка є підставою для пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання, забезпечує збереження майна власника та точне визначення результатів діяльності, а тому потребує постійної уваги для її подальшого вдосконалення на діючих підприємствах України [4].

Висновки

Чинні методологія та організація бухгалтерського обліку в Україні недосконалі. І тому доцільно використати досвід зарубіжних країн з урахуванням національних особливостей. Зокрема, одним зі шляхів узгодження податкового і бухгалтерського обліку є запровадження максимально однотипного обчислення прибутку до оподаткування в податковому і бухгалтерському обліку або розробка певної перехідної таблиці, яка б дала змогу перейти від балансового прибутку до

прибутку в податковому обліку. Реалізація запропонованих заходів сприятиме вдосконаленню методології та організації бухгалтерського обліку й аналізу в Україні та наближенню їх до міжнародних.

У сучасних умовах бухгалтер є виробником дуже важливого продукту – звітної інформації (податкової, фінансової, статистичної, управлінської). У цього продукту є чимало споживачів (власники, інвестори, кредитори, аналітики, податкові органи, менеджери, співробітники тощо), котрі, як і належить споживачам, зацікавлені в його високій якості. Висока якість, своєю чергою, вимагає високої кваліфікації виробника та використання сучасної технології.

За результатами дослідження можна скласти певну картину того, що пріоритетними напрямками в розвитку бухгалтерії є:

- наближення бухгалтерського і податкового обліку;
- дослідження історичних аспектів розвитку нових бухгалтерських категорій;
- удосконалення теоретичних основ обліку з урахуванням найкращих наукових здобутків представників різних національних шкіл обліку;
- використання комп'ютерних технологій в оперативному обліку.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закону України від 16.07.99 №996 XIV // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Ловінська Л.Г. Уніфікація термінології бухгалтерського обліку передумова створення національної системи бухгалтерського обліку в Україні // Фінанси України. – 2008. – №8.
3. Нищенко Л. Порівняльний аналіз і перспективи розвитку міжнародних систем бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №8.
4. Павленко А.Ф. Проблеми розвитку бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №5.
5. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_06_14/ek9_portna.htm
6. Бутинець Ф.Ф. Ще раз про бухгалтерський облік як науку. Вісник ЖДТУ / Економічні науки; Житомир: ЖДТУ, 2005; №2 (32). – С. 3, 19.
7. Голов С. Бухгалтерський облік: спогади про майбутнє. – Бухгалтерія. – 2005. – №29 (652). – С. 11, 12.
8. Особливості сучасного стану розвитку обліку в Україні. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2011/Economics/7_78907.doc.htm
9. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_06_14/ek9_portna.htm